

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 99/09-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. mája 2009 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť Ing. P. F., M., zastúpeného advokátkou JUDr. T. V., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 363/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. P. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 363/99 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Ing. P. F. **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisíc päťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Košice II **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý uhradiť Ing. P. F. trovy konania v sume 223,46 (slovom dvestodvadsaťtri eur a štyridsaťšesť centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. T. V., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 99/09 z 15. apríla 2009 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť Ing. P. F. (ďalej len „sťažovateľ“) v časti, v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 363/99.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. 1SprV/316/2009 z 12. mája 2009 doručenom ústavnému súdu 14. mája 2009 uviedol:

„Na Okresný súd Košice II podal Krajský prokurátor v Košiciach dňa 23. 8. 1999 obžalobu na Ing. P. F., nar. ... Rozsudkom Okresného súdu Košice II zo dňa 7. 11. 2006 bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania pokračujúceho trestného činu neoprávneného obchodovania s devízovými hodnotami podľa § 118a ods. 1 písm. a), ods. 3 Trestného zákona vo forme spolupáchatelstva podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona a bol mu podľa § 118a ods. 3 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov. Podľa § 58 ods. 1 písm. a/ Trestného zákona s použitím § 59 ods. 1 Trestného zákona, výkon uloženého trestu súd sťažovateľovi podmienene odložil na skúšobnú dobu vo výmere troch rokov. Proti rozsudku podal sťažovateľ dňa 27. 2. 2008 odvolanie do výroku o treste. Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo dňa 18. 12. 2008 napadnutý rozsudok zrušil vo výroku o treste a sťažovateľovi Ing. P. F. uložil s použitím § 40 ods. 1, ods. 2 Trestného

zákona miernejší trest odňatia slobody vo výmere štyroch mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu jedného roka, čím bola vec právoplatne skončená.

V tejto súvislosti uvádzam, že sa jednalo o skutkovo a právne náročnú skupinovú trestnú vec, súdny spis má vyše 7 000 strán, okrem sťažovateľa boli obžalované aj ďalšie tri osoby. Je potrebné zdôrazniť, že od podania obžaloby bol vo veci činný senát JUDr. R. Š., JUDr. R. Š. zomrel dňa ... Po jeho smrti bola vec 3. 5. 2002 prevedená do senátu JUDr. J. L., ktorý z dôvodu zmeny senátu, v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 Trestného poriadku, musel vykonať nanovo celé dokazovanie. Vo veci nariadené pojednávania od 28. 10. 2003 do 7. 11. 2006 boli vykonávané plynulo, efektívne, vzhľadom na potrebu rozsiahleho dokazovania.

V súlade s ustanovením § 129 ods. 2 Trestného poriadku bola vo veci predĺžená lehota na vyhotovenie rozhodnutia zo závažných dôvodov (skutkovo a právne náročná skupinová trestná vec, rozsudok súdu má 48 strán) do 8. 1. 2007, pričom od 8. 1. 2007 do 8. 3. 2007 sa spis nachádzal na Krajskom súde v Košiciach za účelom rozhodovania o sťažnosti spoluobžalovaného M. G. proti uzneseniu Okresného súdu Košice II zo dňa 22. 9. 2006 o zrušení peňažnej záruky.

S poukazom na vyššie uvedené možno konštatovať, že k prieťahom v konaní došlo v období od 8. 3. 2007 do februára 2008, ktoré boli spôsobené technickými ťažkosťami pri vyhotovení a doručovaní rozsudku, posúdenie zbytočnosti prieťahov ponechávam na zváženie ústavnému súdu. ...

Sťažovateľom požadované finančné zadosťučinenie nie je podľa môjho názoru dôvodné, jeho neistota bola odstránená odsudzujúcim rozsudkom, odvolanie bolo podané iba v jeho prospech, takže sťažovateľ v čase podania sťažnosti na Ústavný súd Slovenskej republiky dňa 23. 7. 2008 nemohol očakávať prísnejší trest.“

Právna zástupkyňa sťažovateľa sa k stanovisku okresného súdu nevyjadrila.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov“.

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) má obvinený právo na to, aby o jeho trestnom obvinení bolo rozhodnuté v primeranej lehote. Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabraňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude (rozsudok ESLP vo veci Wemhoff v. Nemecko z 27. júna 1968).

Pokiaľ ide o primeranosť lehoty, v ktorej má byť vec obvineného prerokovaná, je pojem „primeraná lehota“ relatívny. Neexistuje žiadna absolútne stanovená doba, ktorej prekročenie by bolo automaticky kvalifikované ako doba neprimeraná. Primeranosť doby konania ... sa posudzuje podľa konkrétnych okolností prípadu (napr. rozsudok ESLP vo veci König v. Nemecko z 28. júna 1978).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 813/00), pričom „k naplneniu práva na súdnu ochranu v rozhodovaní o veci samej dochádza zásadne právoplatným rozhodnutím...“ (IV. ÚS 68/02).

Pri posudzovaní, či vo veci došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 26/02) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú povaha konania, teda právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania a spôsob, akým súd vo veci postupoval. Povahou konania treba rozumieť nielen jeho zložitosť alebo naopak jednoduchosť na jednej strane, ale aj jeho význam pre obvineného na strane druhej.

Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania pre obvineného [obmedzenie práv a slobôd, vplyv na povesť, postavenie v zamestnaní a pod. (napr. rozsudok ESLP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. júna 1987)].

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd zistil, že obžaloba na sťažovateľa bola podaná 23. augusta 1999 pre trestný čin machinácie pri verejnej súťaži a verejnej dražbe podľa § 128c) písm. b) a neoprávneného obchodovania s devízovými hodnotami v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 a § 118a ods. 1 písm. c) zákona č. 140/1961 Zb. Trestného zákona v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na väčší počet obžalovaných a nutnosť vykonania znaleckého dokazovania, ako aj potrebu vypočutia väčšieho množstva svedkov možno konštatovať, že trestná vec vykazovala určitý stupeň faktickej zložitosti. Dĺžku konania ovplyvnilo aj to, že jeden z obžalovaných sa nezúčastňoval nariadených hlavných pojednávaní, a tiež to, že okresný súd rozhodoval v priebehu konania aj o námietke zaujatosti predsedu senátu, ktorý podal jeden z obžalovaných ešte v septembri 2000, o sťažnostiach proti pribratiu znalca (september 2001), o návrhoch na zrušenie peňažnej záruky (december 2005, apríl a september 2006),

uložil poriadkovú pokutu svedkom za neúčast' na pojednávaniach (september 2005), v dôsledku čoho musel o opravných prostriedkoch proti týmto rozhodnutiam rozhodovať krajský súd, a tým sa konanie predlžovalo. V tejto súvislosti ústavný súd preto akceptoval jeho vyjadrenie, že „*sa jednalo o skutkovo a právne náročnú skupinovú trestnú vec, súdny spis má vyše 7000 strán, okrem sťažovateľa boli obžalované ďalšie tri osoby*“.

2. Pri posudzovaní „správania sťažovateľa“ ústavný súd nezistil v preskúmavanej veci žiadnu významnú skutočnosť v správaní sťažovateľa, ktorá by mohla odôvodniť namietanú dĺžku konania. Je pravdou, že obhajca sťažovateľa sa nezúčastnil v jednom prípade hlavného pojednávania hneď na začiatku konania (19. septembra 2000), ale táto skutočnosť nemala podstatný vplyv na celkovú dĺžku tohto konania. Rovnako ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení neuviedol, že by sťažovateľ svojím konaním ovplyvnil dĺžku konania.

3. Pokiaľ ide o tretie kritérium (postup súdu), ústavný súd zo spisu všeobecného súdu zistil, že okresný súd v trestnej veci nepochybne konal a od podania obžaloby (august 1999) až do 7. novembra 2006, keď vo veci rozhodol rozsudkom, nariadil až 34 pojednávanií, na ktorých vykonal aj dokazovanie (pribral do konania znalca, vykonal výsluchy svedkov, rozhodoval o procesných návrhoch), avšak na druhej strane ústavný súd konštatuje, že v jeho postupe boli zistené aj obdobia nečinnosti, ktoré mali vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Svedčí o tom najmä to, že okresný súd bol nečinný od podania obžaloby (23. august 1999), až do 19. septembra 2000, keď sa prvýkrát uskutočnilo hlavné pojednávanie (nečinnosť 13 mesiacov), a takisto od vrátenia spisu v decembri 2001 z odvolacieho súdu až do 30. septembra 2003, keď vyzval sťažovateľa a ďalšieho obžalovaného na oznámenie mien ich obhajcov (nečinnosť ďalších 21 mesiacov), a napokon nečinnosť bola zistená aj v období od 7. novembra 2006, keď okresný súd vyniesol rozsudok, až do 18. februára 2008, keď bol tento rozsudok vypracovaný (obdobie viac ako 15 mesiacov na vypracovanie rozsudku považuje ústavný súd aj napriek zložitosti veci za neprimerané).

Aj keď jeho postup jednoznačne smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, jeho rozhodnutie zo 7. novembra 2006 nadobudlo právoplatnosť v spojení s rozsudkom krajského súdu z 18. decembra 2008 až po podaní sťažnosti ústavnému súdu (júl 2008).

S poukazom na uvedené preto ústavný súd dospel k záveru, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 8 T 363/99 bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Sťažovateľ ďalej žiadal, aby ústavný súd okrem vyslovenia porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy uložil krajskému súdu (ktorý v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu rozhodoval o odvolaniach obžalovaných proti rozsudku okresného súdu), konať a prerokovať jeho trestnú vec bez zbytočných prietáhov.

Vzhľadom na to, že v čase rozhodovania o sťažnosti krajský súd už rozhodol právoplatne v trestnej veci sťažovateľa (18. december 2008) a rozsudok bol doručený sťažovateľovi 24. februára 2009 a predtým 23. februára 2009 aj jeho obhajcovi, ústavný súd už neprikazoval v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde všeobecnému súdu, aby v označenej trestnej veci sťažovateľa konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 citovaného zákona ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa domáhal tiež priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 200 000 Sk (6 638,68 €), ktoré odôvodnil najmä tým, že „súd vo veci nerozhodol a

neodstránil moju právnu neistotu. Skutočnosť, že v predmetnom súdnom konaní dochádza k prietahom, vyvoláva u mňa psychický stav neistoty a očakávania, mám pocit i krivdy, a to ma negatívny vplyv nielen na moju prácu, ale i na rodinu“.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

So zreteľom na to, že v trestnom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 8 T 363/99 síce dochádzalo aj k zbytočným prietahom, ale berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej trestnej veci, resp. jej súčasný stav (trestné konanie bolo už medzitým právoplatne skončené), teda bol už odstránený stav právnej neistoty sťažovateľa, ústavný súd napokon dospel k záveru, že primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur) pre sťažovateľa, ktoré je okresný súd povinný uhradiť v súlade s výrokom tohto nálezu, je za porušenie práva sťažovateľa primeranou satisfakciou spojenou s porušením práva sťažovateľa.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. T. V. Sťažovateľ žiadal priznať trovy konania v celkovej sume 13 680 Sk (454,09 €), 6 650 Sk (220,73 €) za jeden úkon právnej služby a 2 x 190 Sk (6,31 €) režijný paušál.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania spolu v sume 223,46 € z dôvodu trov jeho právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastupovania, písomné vyhotovenie sťažnosti), pričom úhrada za jeden úkon právnej služby predstavuje 105,42 € (základom pre výpočet výšky odmeny za úkon právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2007 v sume 19 056 Sk) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

v znení neskorších predpisov. Ústavný súd priznal právnej zástupkyni sťažovateľa tiež dvakrát náhradu režijného paušálu po 6,31 €.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2009